

Асоціація «Союз птахівників України»
Добровільні галузеві вимоги затверджено рішенням
Загальних зборів
Протокол №2/2019/33 від 14.06.2019 року

Добровільні вимоги до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів.

Мета: Встановити добровільні, прозорі вимоги до господарств, які спеціалізуються на вирощуванні птиці з метою отримання м'яса, або яєць, про заборону, або контрольоване застосування, на різних етапах вирощування або виробництва, антимікробних засобів. Створити конкурентні переваги для господарств (підприємств) які добровільно дотримуються цих вимог та доводять відповідність їм.

Популяризувати технології вирощування птиці, виробництва продукції птахівництва, які дозволяють мінімізувати, або повністю відмовитись від застосування антимікробних засобів.

Використані скорочення.

КО – Компетентний орган,
СОП – стандартна операційна процедура,
НААУ – Національне агентство з акредитації України,
СПУ – Союз птахівників України

Галузь застосування.

Вимоги є добровільними та застосовуються господарствами, які вирощують птицю з метою отримання м'яса та/або яйця курячого призначеного для споживання людьми, або для виробництва кормів для тварин. Вимоги не можуть бути застосовані до особистих селянських господарств та до зареєстрованих птахогосподарств із відсутньою системою біобезпеки.

Вимоги розроблені на замовлення Асоціації «Союз птахівників України».

Терміни та визначення.

Птахогосподарства за технологіями вирощування та отримання продукції птахівництва, в розумінні даних вимог, поділяються на:

- господарства (підприємства) **класу А**, які не використовують антимікробні засоби на жодному із виробничих процесів («Вільне від антибіотиків»);
- господарства (підприємства) **класу В**, які не використовують антимікробні засоби в продуктивній зграї птиці («Ферма без антибіотиків»);
- господарства (підприємства) **класу С**, які не використовують антимікробні засоби із профілактичною метою, але можуть застосовувати їх із лікувальною за умови дотримання цих правил («М'ясо без залишків антибіотиків»);

антимікробні засоби – антибіотики всіх груп, хіміотерапевтичні засоби що пригнічують розвиток мікроорганізмів, хімічні речовини, або їх сполуки, які основною, або побічною дією пригнічують розвиток мікроорганізмів та застосовуються до птиці всередину чи зовні, або контактують із ними. В рамках цих вимог виключення становить обробка води, яка необхідна для досягнення нею стану питної, відповідно діючого законодавства;

відалена відеофіксація процедури відбору зразка(ів) – відеофіксація відбору зразка(ів) ветеринарним спеціалістом оператора ринку безпосередньо на тваринницькому об'єкті. Застосовується з метою дотримання правил біобезпеки щодо доступу на тваринницький об'єкт, відповідно Плану біологічної безпеки;

згряя – в розумінні даних вимог це все поголів'я птиці, яке утримується з певною метою та належить юридичній особі, або групі юридичних осіб, які претендують на отримання позначки відповідного технологічного класу (А,В,С);

згряя батьківська – це все поголів'я птиці, яке утримується з метою отримання виключно інкубаційних яєць;

згряя продуктивна - це все поголів'я птиці, яке утримується з метою отримання м'яса, або яйця призначеного для споживання людьми;

оцінка ризику – процес визначення ймовірності виникнення, та серйозності наслідків від дії фізичних, хімічних ба біологічних (в т.ч. мікробіологічних) факторів. Оцінка ризиків проводиться на кожному етапі виробництва та щодо кожного, в т.ч. превентивного заходу;

план біологічної безпеки – документ, що визначає потенційні шляхи занесення та розповсюдження хвороб птиці у господарстві із вичерпним переліком заходів, які приймаються та плануються з метою мінімізації ризиків, пов'язаних із інфекційними та інвазійними хворобами згідно із національними ветеринарно-санітарними вимогами та рекомендаціями відповідних міжнародних організацій;

замкнений виробничий цикл – система вертикально інтегрованого виробництва, яка включає в себе виробництво кормів, або простежуваність до кожної партії, визначеного переліку виробників, батьківська зграя, інкубатор, промислова зграя (бройлери, кури несучки), забійний цех (для м'яса), сортувальний цех (для яйця);

технологія вирощування – виробнича політика, покрокові рішення та дії щодо вибору породи, напрямку продуктивності, годівлі, напування, методу утримання, простежуваності, біобезпеки, програм превентивних заходів та гігієни;

СОП – задокументовані покрокові дії персоналу, орієнтовані на максимально швидке, прогнозоване та ефективно досягнення мети. Стандартні операційні процедури запроваджуються через інструмент навчання відповідного персоналу, перевірки знань та практичних вправ;

програма превентивних заходів – задокументований вичерпний перелік заходів, який застосовується виробником щоб запобігти виникненню захворювання заразної та незаразної етіології. Назва та зміст заходу повинні надавати інформацію про дату застосування, вік тварини або птиці, препарат (у випадку застосування), концентрацію, експозицію (за необхідності), період очікування. Програма превентивних заходів погоджується із компетентним у сфері ветеринарної медицини Державним органом;

простежуваність – здатність встановити походження кожного компоненту (до виробника, дати виробництва, номера партії), який додається, змішується, або контактує із харчовим продуктом кожного виробничого процесу. Здатність встановити послідовну черговість всіх виробничих процесів, які призводять до утворення певної партії харчового продукту. Здатність встановити отримувача (назва, дата) кожної реалізованої партії харчового продукту. Інструментами здатності встановлення простежуваності є ведення записів, нанесення маркування, паспортизація процесів та інші, еквівалентні за кінцевим результатом, заходи. Інформація щодо простежуваності зберігається оператором ринку відповідно встановлених законодавством строків;

блок-схема процесів – графічна паперова, або електронна схема, яка дає розуміння послідовності процесів виробництва. Блок-схема повинна включати розгалуження, які призводять до утворення різних видів проміжних, або кінцевих продуктів. Блок-схема повинна мати посилання на перелік сировинних компонентів, контактуючих поверхонь (пакувальних матеріалів) та на перелік кінцевих харчових продуктів. Крім того, блок-схема повинна містити інформацію про побічні продукти та відходи, які утворюються в ході виробництва.

Інші терміни та визначення використовуються відповідно Закону України «Про ветеринарну медицину».

Вимоги щодо організації процесів та процедур в рамках використовуваних технологій вирощування птиці.

Кожен оператор ринку, якій претендує на відповідність даним вимогам повинен мати прозорі політики щодо простежуваності, застосування превентивних заходів, та погоджений у територіальному КО План біологічної безпеки.

Превентивні заходи для господарств (підприємств) **класу А** не повинні включати антимікробні обробки антибіотиками птиці будь-яких вікових груп, батьківських та продуктивних зграй із профілактичною метою. Не забороняється використання фітобіотиків (фітонцидних препаратів прямого рослинного походження).

Оператор ринку здатен переконливо (фактична перевірка документації та виконання задокументованих процедур) довести що він не купує, не зберігає та не використовує антимікробні засоби на будь-якому етапі вирощування птиці та виробництва.

Для господарств (підприємств) **класу В** дозволено після визначення збудника, чутливості до антимікробних засобів та погодження із територіальним органом Компетентного органу проводити лікування птиці батьківської зграї.

Для господарств (підприємств) **класу С** дозволено після визначення збудника, чутливості до антимікробних засобів та погодження із територіальним органом Компетентного органу проводити

лікування птиці продуктивної зграї. Ідентифікація збудника та його чутливість може бути проведена в будь-якій акредитованій лабораторії.

При цьому оператор ринку **класу В та С** повинен мати всі записи щодо застосування антимікробних препаратів, та документи, які доводять погодження застосування антимікробного засобу та обґрунтування застосування саме його (результати діагностичних досліджень та результати визначення чутливості збудника до антимікробних засобів).

При виборі антимікробного засобу оператор ринку має враховувати набуту, або природню резистентність збудника до антимікробного засобу та вибрати для терапії антимікробний засіб із доведеною ефективною чутливістю, але що дасть змогу уникнути утворення антибіотикорезистентності до найбільш ефективних груп антимікробних препаратів відповідно встановленим Кодексом здоров'я наземних тварин МЕБ критеріям вибору протимікробного агента (одного або декількох).

План біологічної безпеки господарства

План біологічної безпеки господарства (далі - План) забезпечує рівень захисту від патогенних агентів, умовно-патогенних та сапрофітних мікроорганізмів, які знижують продуктивність, викликають хвороби та призводять до використання антимікробних засобів із лікувальною метою.

План формується та складається оператором ринку відповідно наступної структури розділів та має описово роз'яснюючий зміст. План містить:

1. План господарства прив'язаний до місцевості та ландшафту. Потенційні шляхи занесення та поширення збудників, по відношенню до яких ризик був встановлений (а це наприклад - переміщення тварин, гризунів, диких тварин, повітряних сумішей, членистоногих, транспортних засобів, персоналу, біологічних продуктів, обладнання, контамінованих предметів, кормів, води, системи відводу відходів та ін.);

2. Аналіз здатності збудника(ів) виживати в умовах навколишнього середовища (ключові пункти контролю за кожним із шляхів занесення і поширення);

3. Опис кожного запланованого заходу (політики) з метою зниження вразливості, ризику;

4. Стандартні операційні процедури щодо:

операцій, які визначаються як заходи зниження ризику в т.ч. гігієни виробничих процесів, застосування коригуючих заходів,

покрокових дій періодичного виробничого контролю перевірки дієвості Плану,

ведення записів в електронному, або паперовому вигляді.

5. План реагування на зміни епізоотичної ситуації, що передбачає моніторинг зміни факторів ризику;

6. Процедури термінових повідомлень та обміну інформацією із Компетентним у сфері ветеринарної медицини органом;

7. Програма навчання персоналу що забезпечує необхідний обсяг знань щодо виконання стандартних операційних процедур;

8. Впровадження програми нагляду щодо ефективності заходів Плану біобезпеки.

План біологічної безпеки повинен містити інформацію:

- яка дозволяє оцінити ефективність плану біологічної безпеки з урахуванням рівня ризику по кожному із вірогідних способів заносу збудників. Ці відомості повинні бути структуровані у вигляді записів в електронному, або паперовому вигляді.

- щодо щорічної переоцінки ризиків з біологічної безпеки, пов'язаних зі всіма операціями, проведеними в господарстві, що має обов'язково документуватися групою осіб, або особою закріпленою наказом.

- щодо конкретних і задокументованих заходів зниження ризиків у вигляді коригуючих заходів та внесених змін до стандартних операційних процедур.

- щодо переліку хвороб, які постійно реєструються в господарстві, які періодично виникають та які ймовірно можуть виникнути (відповідно аналізу ризиків). Стосується виключно хвороб, терапевтичним засобом щодо яких, є застосування антимікробних засобів.

- щодо кожної хвороби із вищезазначеного списку, перелік антибіотиків в напрямку зростання чутливості (не більше 3х). Чутливість мікроорганізмів визначається в уповноважених лабораторіях методами рекомендованими компетентним органом, або профільними міжнародними організаціями (ВООЗ, МЕБ), результати повідомляються територіальному підрозділу Компетентного органу.

- щодо ймовірного потрапляння, занесення, розповсюдження, активації, міграції збудника в розрізі вищезазначеного списку хвороб.

- щодо комплексу заходів, які запобігають антимікробній терапії через поглиблені заходи гігієни виробничих процесів, підготовки води, кормів, використання пробіотичних препаратів, вакцин тощо.

Гігієна вирощування птиці.

Робоча група фахівців, уповноважена керівництвом оператора ринку наказом, розробляє та затверджує стандартні операційні процедури щодо наступних обов'язкових заходів:

- **Проходження санітарного пропускника** всіма відвідувачами тваринницького об'єкту. Обов'язковими вимогами СОП є повна заміна одягу (рекомендовано - включаючи білизну), фізична перепона між зонами брудного та чистого взуття (данська лавка) в санітарному пропускнику (санпропускник), обов'язковий душ із миттям піднігтьових просторів та контролем проходження санпропускника, про що оператор ринку веде записи. Контроль здоров'я персоналу щодо переліку ознак хвороб, відповідно яких людина не допускається до роботи із птицею. Процедура заміни працівника у випадку його не допуску до роботи. Порядок миття та дезінфекції приміщення санітарного пропускника спеціальним інвентарем, який кольоровою диференціацією розділений між брудною та чистою зонами. Контроль якості миття та дезінфекції санітарного пропускника із періодичністю встановленою даною СОП. Заміна робочого одягу працівників відповідно проведеному аналізу ризиків, але не рідше одного разу в 3 дні.

- **Поводження на тваринницькому об'єкті** всіма працівниками та відвідувачами. Дана СОП повинна враховувати наступні правила. Працівники закріплюються за окремими приміщеннями де утримується птиця. Зміна закріплених працівників можлива тільки із паралельною зміною одягу. Тамбур до кожного окремого приміщення повинен мати ванну для дезінфекції чобіт, або повинен бути забезпечений змінним взуттям, яке відрізняється від загального кольором та ніколи не покидає приміщення. Заміна взуття повинна проводитись таким чином щоб «брудні» чоботи не торкались «чистих» чобіт. Тамбури забезпечуються рукомийником, мийним засобом для рук та дезінфектантом. Використання багаторазових полотняних рушників забороняється, засіб сушіння рук повинен запобігати перехресному забрудненню. Над кожним рукомийником вказується порядок миття та дезінфекції рук. На випадок пошкоджень шкірного покриву персоналу кожен тамбур повинен бути забезпеченим одноразовими рукавичками.

- **Перетин периметру тваринницького об'єкту стороннім транспортом.** Оператор ринку на плані господарства (підприємства) зазначає в'їзди та виїзди для транспортних засобів. Кольором позначає рух брудного транспорту (послід, трупи) та чистого транспорту (корми, здорова птиця, інвентар).

Оператор ринку повинен забезпечити використання демаркаційних перевантажень та використання внутрішнього транспорту на об'єкті, або в іншому випадку забезпечити щоб водії не покидали кабіни транспортних засобів на території ферм. При цьому кабіна пломбується, а транспорт повинен проходити миття і дезінфекцію, яка контролюється та результати контролю фіксуються в паперовому, або електронному журналі. Виключенням є проходження водія через санітарний пропускник на загальних підставах, або при завантаженні птиці на забій. При цьому, миття і дезінфекція транспорту в зимовий період вважається ефективною лише за умови наявності накритої дезінфекційної станції із застосуванням підігрітої води.

- **Заходи боротьби із шкідниками.** Тваринницький об'єкт повинен мати триконтурний захист від гризунів. Всередині приміщень використовуються виключно механічні засоби моніторингу наявності гризунів та живоловки, розміщуються вони виключно в місцях недоступних для птиці. Периметри поза межами приміщень можуть обладнуватись тунельними, або іншої конструкції приманками для гризунів. Оператор ринку вживає максимальних зусиль щодо зменшення кількості комах в приміщеннях де утримується птиця. Вентиляційні отвори, двері та вікна облаштовані таким чином щоб унеможливити потрапляння синантропної птиці та комах всередину пташників. Обладнання перевіряється, результати перевірки фіксуються в журналі із періодичністю встановленою оператором ринку, але не менше одного разу на 10 днів, обладнання життєзабезпечення (вентиляція, подача води) перевіряється щодня.

- **Проведення навчання персоналу.** Персонал повинен проходити навчання відповідно всіх запроваджених процедур із веденням записів про особу, дату, тему, час, та результати пройденого навчання із підписом особи, яка проводила навчання та особи яка навчалась. Відповідно запровадженої СОП персонал повинен обов'язково проходити навчання при прийманні на роботу, при застосуванні змін в СОП, при погіршенні епізоотичної ситуації на національному та місцевому рівні. Крім питань вищезазначених СОП навчання повинно включати наступні теми: - клінічні ознаки хвороб які підлягають обов'язковому повідомленню (хвороба Ньюкасла, високопатогенний грип птиці), господарських хвороб які реєструвалися в господарстві останні 3 роки та хвороб, які реєструються на батьківських зграях, заборона застосування будь-яких антимікробних засобів. Кожен працівник тваринницького об'єкту має пройти навчання щодо ідентифікації та контролю маркерів здоров'я птиці, а саме: добового рівня споживання води, добового рівня споживання корму, добового рівня смертності та ведення записів щодо

даних показників. Навчання також включає порядок повідомлення компетентного органу про збільшення загибелі, яка перевищує більше ніж у 3 рази від встановленої норми, або перевищує середньодобову більше ніж у два рази. Персонал доводить рівень отриманих знань про що оператор ринку повинен мати записи.

Гігієна виробництва харчових продуктів.

Виробничі потужності із забою та переробки повинні мати впроваджену систему виробничого контролю безпечності та якості харчового продукту, яка базується на принципах НАССР. Дієвість впровадженої системи повинна бути підтверджена спеціалістами Компетентного органу в ході планового аудиту.

Оцінка постачальників до потужності із забою та переробки повинна включати вимоги щодо відповідності даним вимогам.

Система процедур охолодження тушок повинна передбачати заборону використання інгібуючих розвиток мікроорганізмів речовин в розчинах, які наносяться, або з якими контактує (занурюється) харчовий продукт, за виключенням спеціально для цього призначених речовин, зареєстрованих в Україні та не заборонених в ЄС.

Всі постачальники контактуючих речовин в т.ч. пакувальних матеріалів повинні бути оцінені робочою групою НАССР, в т.ч. за документами, які надаються виробником (декларації виробника) щодо мігруючих забруднюючих речовин та бути дозволеними до контакту із харчовим продуктом.

Політика простежуваності

Оператор ринку забезпечує та здатен переконливо довести що всі сировинні компоненти простежені до дати виробництва, виробника та номера партії.

Щодо живої птиці кожний транспортний засіб із живою птицею супроводжується ветеринарними документами в яких зазначено благополуччя території, статус здоров'я птиці та відомості про відсутність ознак застосування антимікробних засобів (в розділі особливих відміток).

У випадку встановленого застосування антимікробних препаратів (виключно для господарств (підприємств) **класу С**) зазначається, що періоди очікування (каренції) дотриманні повністю. Кожна згряя, щодо якої було застосовано антимікробний засіб, при забої досліджується підтверджуючим методом на залишки антимікробного препарату, який було застосовано. Дослідження проводяться в акредитованих лабораторіях, які не мають ознак конфлікту інтересів із оператором ринку.

Дослідження проводяться, як моніторингові та не обмежують рух продукції. У випадку отримання позитивних результатів продукція не може бути маркована відповідно до цих вимог, у випадку відправки у продаж, партія(іі) повинна(і) бути відкликана(і) для зміни маркування та прийняття рішення щодо подальшого використання.

Птиця від господарств із невизначеним статусом щодо цих вимог не може бути забита на потужності, яка претендує, або вже визнана відповідною цим вимогам..

Оператор ринку, не рідше одного разу на півроку, проводить вправи щодо простежуваності до будь-якого сировинного компоненту та контактуючої поверхні кінцевого харчового продукту, відповідно затвердженої процедури та даних нанесеного маркування, послідовно змінюючи об'єкт простежуваності. Ці вправи є демонстрацією дієвості процедури простежуваності при її підтвердженні. На вимогу інспектора, або аудитора простежуваність має бути продемонстрована щодо будь-якого вказаного ним компоненту протягом 5 годин.

Оператор ринку повинен надати переконливі докази, що він здатен надати повний перелік осіб, які були задіяні у виробництві кожної партії харчового продукту.

Мати можливість, відповідно наявних записів, встановити назву, виробника, дату виробництва та номер партії дезінфікуючих речовин, які використовувались перед запуском виробництва кожної окремої партії.

Дані записи зберігаються та можуть за необхідності бути використані не менше трьох років.

Підтвердження застосування задекларованих підходів.

Оператор ринку може бути визнаним таким, який відповідає даним вимогам після документального та фактичного підтвердження відповідності. Підтвердження відповідності може бути здійснено у вигляді дводенного аудиту спеціально підготовленим персоналом (аудиторами) Асоціації «Союз птахівників України», або аудиторами третьої сторони (незалежними органами із сертифікації), або проведенням спільного заходу відповідно переліку питань (критеріїв) до господарства (ферми) (Додаток 1), або забійного та/або переробного підприємства (Додаток 2).

За обґрунтованої підозри, або в ході розгляду скарги від споживачів, з метою підтвердження повного дотримання цих вимог, контроль може проводитись інспекторами компетентного органу відповідно до встановлених законодавством норм. При цьому, можуть використовуватись переліки питань викладені в додатках 1 та 2 до даних вимог, з метою підтвердження достовірності інформації отриманої внаслідок внутрішніх аудитів та захисту споживачів від введення в оману.

З метою підтвердження задекларованих підходів та заходів, оператор ринку розробляє та подає для оцінки аудиторам план моніторингових досліджень, які переконливо доводять відсутність залишків антимікробних препаратів на всіх етапах вирощування птиці та виробництва харчового продукту відповідно форми що додається (Додаток 3).

План моніторингових досліджень повинен враховувати контроль загальної токсичності, залишків антимікробних препаратів в зразках кормів та кормових сумішей, води (в т.ч. води із систем охолодження на забійних підприємствах), посліду - скринінговими, або мікробіологічними методами. Також контроль підтверджуючими методами залишків антимікробних засобів в м'язах живої птиці та м'ясі під час забою. Періодичність відборів зразків та їх дослідження визначає в плані моніторингу оператор ринку, але періодичність не повинна бути меншою ніж двічі за цикл вирощування птиці (зграї) з єдиним статусом щодо годівлі та утримання (дільниці, площадки із єдиною системою годівлі та водопостачання). За погодженням із територіальним КО зразки можна об'єднувати, за умови відсутності впливу на репрезентативність досліджень (не більше ніж по 5 зразків в один).

Для проведення досліджень використовується будь-яка акредитована НААУ лабораторія, в галузі акредитації якої є дані методи досліджень, а також лабораторна установа не має ознак конфлікту інтересів із господарством (підприємством) - замовником досліджень. Асоціація «Союз птахівників України» залишає за собою право проводити самостійні відбори зразків продукції на будь-якому етапі вирощування, виробництва, реалізації з метою зовнішнього моніторингу дієвості, запровадженого оператором ринку, контролю. Відбір зразків проводиться за ризик-орієнтованим принципом, при відборі зразків може використовуватись пряма, або віддалена відеофіксація процедури відбору зразка(ів).

Взаємодія із державними та галузевими органами контролю та нагляду.

План моніторингових досліджень розробляється оператором ринку доводиться до відома територіального органу Компетентного органу та відповідальних осіб Асоціації «Союз птахівників України» для оцінки. У випадку надання рекомендацій та зауважень до плану, оператор ринку має врахувати запропоновані зміни.

Використання додаткового маркування.

Додаткове маркування наноситься на споживче пакування після підтвердження відповідності господарства (підприємства) даним вимогам. Маркування не може закривати або заважати споживачу отримувати інформацію, яка наноситься обов'язково відповідно до законодавства.

Приклад маркування додається.

Заходи державного та галузевого контролю відповідно переліку контрольних точок та показників на фермах по вирощуванню птиці на всіх етапах.

Критерії відповідності принципам вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів на птахівничій фермі.

№	Критерій	Відповідність
1.	Господарство дотримується даних правил СОП не менше 3 місяців до подання першої заяви про підтвердження відповідності.	<i>Відповідає/Не відповідає</i>
2.	Господарство має впроваджений та дієвий План біобезпеки погоджений із територіальним органом КО.	
3.	Господарство здатне та готове демонструвати будь-які документи та коментувати процедури щоб довести відповідність вимогам даної СОП.	
4.	Господарство запровадило та демонструє моніторинг наявності антимікробних засобів відповідно вимог даної СОП (Додаток 3).	
5.	Господарство не використовує антимікробні препарати відповідно до класу, відповідність якому планує підтверджувати, та усвідомлює вимоги даної СОП.	

Перелік питань щодо контролю відповідності добровільним вимогам до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів

A

№	Зміст питання	Так	Ні
1.	План біобезпеки господарства наявний та наданий для вивчення	+1	-10
1.1.	План господарства прив'язаний до місцевості та ландшафту. Потенційні шляхи занесення та поширення збудників, по відношенню до яких ризик був встановлений (а це - переміщення тварин, гризунів, диких тварин, повітряних сумішей, членистоногих, транспортних засобів, персоналу, біологічних продуктів, обладнання, контамінованих предметів, кормів, води, системи відводу відходів та ін.)	+1	0
1.2.	Проведено аналіз здатності збудника (ів) виживати в умовах навколишнього середовища (ключові пункти контролю за кожним із шляхів занесення і поширення)	+1	0
1.3.	Наявний та наданий для вивчення План реагування на зміни епізоотичної ситуації, що передбачає моніторинг зміни факторів ризику	+1	0
1.4.	Розроблена процедура термінових повідомлень та обміну інформацією із районним управлінням Компетентного органу	+1	0
1.5.	Підготовлена та виконується Програма навчання персоналу що забезпечує необхідний обсяг знань щодо виконання стандартних операційних процедур	+1	0
1.6.	План Біологічної безпеки містить інформацію щодо комплексу заходів, які запобігають антимікробній терапії через поглиблені заходи гігієни виробничих процесів, використання пробіотичних препаратів, вакцин	+2	0
1.7.	План Біологічної безпеки містить інформацію щодо переліку хвороб, які постійно реєструються в господарстві, які періодично виникають та які ймовірно можуть виникнути (відповідно аналізу ризиків). Стосується лише хвороб терапевтичним заходом щодо яких є застосування	+2	0

	антимікробних засобів.		
1.7.1.	щодо кожної хвороби із вищезазначеного списку, наявний перелік антибіотиків в напрямку зростання чутливості (не більше 3х). Чутливість мікроорганізмів визначена в уповноважених на дані дослідження лабораторіях.	+1	0
2.	Підготовлені стандартні операційні процедури в рамках Плану біологічної безпеки.	+1	-8
2.1.	Розроблена СОП щодо операцій, які визначаються як заходи зниження ризику в т.ч. гігієни виробничих процесів	+1	0
2.2.	Розроблена СОП щодо покрокових дій періодичного виробничого контролю перевірки дієвості Плану біологічної безпеки	+1	0
2.3.	Розроблена СОП щодо ведення записів в електронному, або паперовому вигляді	+1	0
2.4.	Розроблена СОП щодо проходження санітарного пропускника відповідно вимог до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів	+2	0
2.5.	Розроблена СОП щодо поведження персоналу на тваринницькому об'єкті.	+2	-1
2.6.	Розроблена та впроваджена СОП щодо боротьби із шкідниками.	+1	-3
3.	Санітарний пропускник наявний та функціонує.	+2	-10
3.1.	Передбачена повна заміна одягу (включаючи білизну), фізична перепона між зонами брудного та чистого взуття в санітарному пропускнику наявна.	+1	0
3.2.	Обов'язковий душ із миттям піднігтьових просторів та контролем якості миття.	+2	0
3.3.	Контроль здоров'я персоналу щодо переліку ознак хвороб, відповідно яких людина не допускається до роботи із птицею. Процедура заміни працівника у випадку його не допуску до роботи	+1	0
3.4.	Порядок миття та дезінфекції приміщення санітарного пропускника спеціальним інвентарем, який кольоровою диференціацією розділений між брудною та чистою зонами. Контроль якості миття та дезінфекції санітарного пропускника проводиться із певною періодичністю	+1	0
3.5.	Заміна робочого одягу працівників відповідно проведеному аналізу ризиків, але не рідше одного разу в 3 дні	+1	0
4.	Персонал навчений правилам поведження на тваринницькому об'єкті, правила надані для вивчення.	+2	-10
4.1.	Працівники закріплюються за окремими приміщеннями де утримується птиця. Зміна закріплених працівників можлива тільки із паралельною зміною одягу.	+1	0
4.2.	Тамбур до кожного окремого приміщення має ванну для дезінфекції чобіт, або забезпечений змінним взуттям, яке відрізняється від загального кольором та ніколи не покидає приміщення. Заміна взуття проводиться таким чином щоб «брудні» чоботи не торкались «чистих» чобіт.	+2	0
4.3.	Тамбури забезпечуються рукомийником, мийним засобом для рук та дезінфектантом. Використання багаторазових полотняних рушників забороняється, засіб сушіння рук запобігає перехресному забрудненню. Над кожним рукомийником вказується порядок миття та дезінфекції рук.	+2	0
4.4.	На випадок пошкоджень шкірного покриву людини кожен тамбур забезпечений одноразовими рукавичками	+2	0
5.	На плані господарства (підприємства) зазначені в'їзди та виїзди для транспортних засобів. Кольором позначає рух брудного транспорту (послід, трупи) та чистого транспорту (корми, здорова птиця, інвентар)	+1	-2
5.1.	Забезпечено використання демаркаційних перевантажень та	+3	-1

	використовується внутрішній транспорт на об'єкті		
5.2.	Водії не покидають кабіни транспортних засобів на території ферм. При цьому кабіна пломбується, а транспорт проходить миття і дезінфекцію, яка контролюється та результати контролю фіксуються в паперовому, або електронному журналі. Виключенням є проходження водія через санітарний пропускник на загальних підставах, або при завантаженні птиці на забій.	+1	0
6.	Проводиться моніторинг ефективності СОП щодо боротьби із шкідниками.	+2	-1
6.1.	Тваринницький об'єкт має триконтурний захист від гризунів	+1	0
6.2.	Всередині приміщень використовуються виключно механічні засоби моніторингу наявності гризунів та живоловки. Їх розміщення гарантує відсутність контакту із птицею.	+1	0
6.3.	За результатами моніторингу гризуни відсутні на тваринницькому об'єкті.	+1	-2
6.3.	Оператор ринку вживає максимальних зусиль щодо зменшення кількості комах в приміщеннях де утримується птиця. Вентиляційні отвори, двері та вікна облаштовані таким чином щоб унеможливити потрапляння синантропної птиці та комах всередину пташників.	+2	-1
6.4.	Обладнання перевіряється, результати перевірки фіксуються в журналі із періодичністю встановленою оператором ринку, але не менше одного разу на 10 днів	+2	-1
7.	Персонал проходить навчання відповідно всіх запроваджених процедур із веденням записів про особу, дату, тему, час, та результати пройденого навчання із підписом особи, яка проводила навчання та особи яка навчалась.	+2	-8
7.1.	Персонал проходить навчання при прийманні на роботу, при застосуванні змін в СОП, при погіршенні епізоотичної ситуації на національному та місцевому рівні.	+1	-1
7.2.	Персонал демонструє знання щодо клінічних ознак хвороб які підлягають обов'язковому повідомленню (хвороба Ньюкасла, високопатогенний грип птиці), а також господарських хвороб які реєструвалися в господарстві останні 3 роки та хвороб, які реєструються на батьківських зграях.	+2	-1
7.3.	Персонал демонструє знання щодо заборони застосування будь-яких антимікробних засобів.	+2	-2
7.4.	Персонал пройшов навчання та демонструє знання щодо ідентифікації та контролю маркерів здоров'я птиці, а саме: добового рівня споживання води, добового рівня споживання корму, добового рівня смертності та ведення записів щодо даних показників. Навчання також включає порядок повідомлення компетентного органу про збільшення загибелі, яка перевищує норму більше ніж у три рази.	+2	-3
7.5.	Персонал після проведення навчань, доводить рівень отриманих знань про що оператор ринку має відповідні записи.	+2	-2
8.	Всі превентивні заходи не включають антимікробних препаратів обробки із профілактичною метою не проводяться. При цьому не забороняється використання фітобіотиків (фітонцидних препаратів прямого рослинного походження).	+3	-20
9.	Оператор ринку може переконливо довести що він не зберігає та не використовує антимікробні засоби на будь-якому етапі вирощування птиці.	+3	-20
10.	Після визначення збудника, чутливості до антимікробних засобів та погодження із територіальним органом Компетентного органу проводити лікування птиці <u>батьківської зграї</u> . Ідентифікація збудника та його чутливість проведена в будь-якій акредитованій лабораторії	A-30 B + 1 C +1	A- 0 B - 0 C - 0
11.	Після визначення збудника, чутливості до антимікробних засобів та погодження із територіальним органом	A-30 B - 30	A- 0 B - 0

	Компетентного органу оператор ринку проводить лікування птиці промислової зграї. Ідентифікація збудника та його чутливість проведена в будь-якій акредитованій лабораторії.	C +1	C - 0
12.	Розроблено та впроваджується План моніторингових досліджень.	+5	-20
12.1.	План моніторингу враховує контроль загальної токсичності, залишків антимікробних препаратів в зразках кормів та кормових сумішей, води, посліду - скринінговими, або мікробіологічними методами	+5	-5
12.2.	План моніторингу враховує контроль підтверджуючими методами залишків антимікробних засобів в м'язах живої птиці та м'ясі під час забою.	+5	-5
12.3.	Періодичність відборів зразків та їх дослідження не менша ніж двічі за цикл вирощування птиці (зграї) із єдиним статусом щодо годівлі та утримання (дільниці, площадки із єдиною системою годівлі, водопостачання). Кожна зграя, щодо якої було застосовано антимікробний засіб, при забої досліджується підтверджуючим методом на залишки антимікробного препарату, який було застосовано.	+5	-5
12.4.	Дослідження проводяться в акредитованій НААУ лабораторією, в галузі акредитації якої є дані методи досліджень.	+1	-1
12.5	Лабораторна установа не має ознак конфлікту інтересів із господарством (підприємством) - замовником досліджень	+1	0
Відмітки про відбір зразків			
13.	Відібрано:		
	Послід від груп кволої та відстаючої в рості птиці.		
	Води із напувалки		
	Корму із годівниці		
Відмітки про результати дослідження* (заповнюється після отримання результатів)			
14.	Послід від груп кволої та відстаючої в рості птиці.	A – 90 B – 90 C – 30**	0
	Води із напувалки		
	Корму із годівниці		
15.	Висновки		
16.	Всього		

* - За наявності позитивного результату хоча б в одному із відібраних під час аудиту зразку від отриманої кількості балів віднімається кількість балів відповідно класу щодо якого претендує об'єкт.

** - Виключення може становити об'єкт класу C, якщо під час перевірки проводилось узгоджене лікування зграї. В цьому випадку бали не віднімаються і не додаються.

Інтерпретація результатів:

Від 85 до 90 Господарство відповідає задекларованим добровільним вимогам та може наносити відповідне маркування на продукцію.

Від 75 до 85 Господарство відповідає за умови врахування зауважень та проходження повторного аудиту.

Менше 75 Господарство не відповідає добровільним вимогам.

Перелік питань може використовуватися державними інспекторами без урахування бальної оцінки.

Заходи державного контролю відповідно переліку контрольних точок та показників на забійному та/або переробному підприємстві.

Критерії відповідності принципам вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів на м'ясопереробному підприємстві.

№	Критерій	Відповідність
1.	Підприємство дотримується даних правил СОП не менше 6 місяців до подання першої заяви про підтвердження відповідності.	<i>Відповідає/Не відповідає</i>
2.	Підприємство має запроваджену систему контролю якості яка базується на принципах НАССР та має інтегровані до неї вимоги відповідно даної СОП.	
3.	Підприємство здатне та готове демонструвати будь-які документи та коментувати процедури щоб довести відповідність вимогам даної СОП.	
4.	Підприємство запровадило та демонструє моніторинг наявності антимікробних засобів відповідно вимог даної СОП (Додаток 3).	
5.	Підприємство не використовує антимікробні препарати та усвідомлює вимоги даної СОП.	

Перелік питань щодо контролю відповідності добровільним вимогам до забійного та/або переробного підприємства із технологією отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів.

№	Зміст питання	Так	Ні
1.	Виробничі потужності мають впроваджену систему виробничого контролю безпеки та якості харчового продукту, яка базується на принципах НАССР	+1	-10
1.2.	Дієвість впровадженої системи підтверджена спеціалістами Компетентного органу в ході планового аудиту.	+1	-2
1.3.	Оцінка постачальників до потужності із забою та переробки включає вимоги щодо відповідності добровільним вимогам до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів	+2	-1
2.	Система процедур охолодження тушок передбачає заборону використання інгібуючих розвиток мікроорганізмів речовин в розчинах, які наносяться, або з якими контактує (занурюється) харчовий продукт. Виключенням є спеціально призначені для цього речовини, які зареєстровані в Україні та не заборонені в ЄС.	+2	-1
3.	Всі постачальники контактуючих поверхонь (речовин) в т.ч. пакувальних матеріалів повинні бути оцінені робочою групою НАССР щодо мігруючих забруднюючих речовин та бути дозволеними до контакту із харчовим продуктом. Або мають декларацію виробника щодо мігруючих забруднюючих речовин.	+2	0
4.	Оператор ринку забезпечує та здатен переконливо довести що будь-які сировинні компоненти можуть бути простежені до дати виробництва, виробника та номера партії. Продемонстровано.	+1	0

4.1.	На вимогу інспектора, або аудитора простежуваність продемонстрована щодо будь-якого вказаного ним компонента протягом 5 годин.	+2	-1
5.	Кожний транспортний засіб із живою птицею супроводжується ветеринарними документами в яких зазначено благополуччя території, статус здоров'я птиці та відомості про відсутність ознак застосування антимікробних засобів	+2	-3
6.	У випадку застосування антимікробних препаратів зазначається, що періоди очікування (каренції) дотриманні повністю.	A – 10 B – 10 C + 1	0
7.	Птиця від господарств із невизначеним статусом щодо цих вимог не може та не забивається на потужності	+2	-1
8.	Оператор ринку, не рідше одного разу на півроку, проводить вправи щодо простежуваності до будь-якого сировинного компонента та контактуючої поверхні кінцевого харчового продукту відповідно затвердженій процедури та даних маркування.	+1	-1
9.	Надані переконливі докази що оператор ринку здатен надати повний перелік осіб, які були задіяні у виробництві кожної партії харчового продукту.	+1	0
10.	Має можливість відповідно наявних записів встановити назву, виробника, дату виробництва та номер партії дезінфікуючих речовин, які використовувались перед запуском виробництва кожної окремої партії.	+1	0
11.	Записи зберігаються та можуть за необхідності бути використані протягом не менше трьох років	+1	-1
12.	Проводиться контроль підтверджуючими методами залишків антимікробних засобів в м'язах живої птиці (за необхідності) та м'ясі під час забою.	+1	-2
12.1.	Періодичність відборів зразків та їх дослідження не є меншою ніж двічі за цикл вирощування птиці (зграї) із єдиним статусом щодо годівлі та утримання (дільниці, площадки із єдиною системою годівлі та водопостачання).	+2	0
12.2.	Для проведення досліджень використана будь-яка акредитована НААУ лабораторія, в галузі акредитації якої є дані методи досліджень.	+1	-1
12.3.	Лабораторна установа не має ознак конфлікту інтересів із господарством (підприємством) - замовником досліджень	+1	0
12.4.	Відбір зразків в рамках виробничого Плану моніторингових досліджень відбувається за участі офіційного лікаря.	+2	0
13.	Підприємство включено до державного плану моніторингу залишків ветеринарних препаратів та інших забруднювачів.	+2	-5
13.1.	Результати моніторингу не виявляли залишків будь-яких забруднювачів протягом останніх трьох років.	+2	-2
14.	Всього		

Інтерпретація результатів.

Від 26 до 30 – Підприємство відповідає вимогам до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів.

Від 20 до 26 – Підприємство відповідає вимогам за умови врахування зауважень отриманих в ході аудиту.

Менше 20 – Підприємство не відповідає вимогам.

Перелік питань може використовуватися державними інспекторами без урахування бальної оцінки.

Форма Плану моніторингових досліджень оператора ринку щодо відповідності Вимогам до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів.

План моніторингових досліджень щодо виявлення залишків антимікробних засобів в продукції птахівництва відповідно добровільним Вимогам до птахогосподарств та підприємств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів

№	Матриця	Місце відбору*	Дата відбору (план)**	Дата відбору (факт)***	З метою дослідження на		Відповідальна особа
					токсичність	Залишки антимікробних препаратів, або інгібіторів	
1.	Корми та кормові суміші із годівниць				✓	✓	
2.	Вода із напувалки				✓	✓	
3.	Послід із пташників					✓	
4.	М'ясо птиці під час забою (вибірki x2)					✓	
5.	Вода із системи охолодження (ванна, повітряно-крапельного)					✓	

* - Вказується реєстраційний номер площадки, та номер пташника. Забійне, переробне підприємство, цех, ділянка та фактичне місце відбору.

** - Періодичність відборів зразків та їх дослідження визначає в плані моніторингу виробник, але періодичність не повинна бути меншою ніж двічі за цикл вирощування птиці (зграї) із єдиним статусом щодо годівлі (кормів) та утримання (ділянки, площадки із єдиною системою годівлі та водопостачання).

*** - Фактичні дати відбору можуть бути іншими ніж заплановані. Неочікуваність та рендомність відбору зразків є запорукою репрезентативності досліджень.

ПОГОДЖЕНО

Голова Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів

_____ В.І. Лапа
" _____ " _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Виконавчий Директор Союзу птахівників України.

_____ С.М. Карпенко
_____ 2019 р.

Стандартна операційна процедура щодо самоконтролю дотримання добровільних вимог щодо отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів на всіх етапах вирощування птиці та виробництва продукції птахівництва.

1. Сфера застосування

Цей документ застосовується до заходів відомчого та внутрішньогалузевого контролю, аудиторам Союзу птахівників України, аудиторам третьої сторони (незалежних органів із сертифікації), на фермах із вирощування товарної птиці (бройлерів), також бійнях та потужностях з розбирання та обвалювання м'яса птиці та виробництва продуктів з них.

Контроль застосовуються до операторів ринку, які добровільно декларують виробництво продукції птахівництва без застосування антимікробних засобів (антибіотиків) на всіх етапах виробництва із послідуочим зазначенням даного статусу на маркуванні, за потреби, або за обґрунтованої підозри щодо введення споживачів в оману.

2. Терміни та визначення

СОП- стандартна операційна процедура;

СПУ – Союз птахівників України;

КО – Компетентний орган;

Закон про безпечність - Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

Закон про контроль - Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»;

аудитори Союзу птахівників України та уповноважені від його імені особи – спеціально підготовлений персонал, який має аудиторський досвід та належний рівень знань щодо здійснення заходів встановлення відповідності оператора ринку критеріям та вимогам даної СОП. Особи уповноважуються на здійснення даних заходів листом Голови СПУ;

антимікробні засоби – антибіотики всіх груп, хіміотерапевтичні засоби що пригнічують розвиток мікроорганізмів, хімічні речовини, або їх сполуки, які основною, або побічною дією пригнічують розвиток мікроорганізмів та застосовуються до птиці всередину чи зовні, або контактують із ними;

Галузеве маркування – окремий статус та напис українською мовою на маркуванні харчового продукту, який виробляється виключно на забійних та переробних підприємствах із чітко зазначеним переліком постачальників живої птиці, які підпадають під державний контроль;

Державний ветеринарний інспектор (офіційний ветеринарний лікар) – ДІ (ОВЛ);

Помічник державного ветеринарного інспектора - спеціаліст ветеринарної медицини, який відповідає встановленим Законом про контроль вимогам та працює в системі компетентного органу під керівництвом державного ветеринарного інспектора;

Правила неочікуваності – відвідування підконтрольного об'єкту без попередження. Попередженням не вважається повідомлення про відвідування об'єкту за дві години до фактичного прибуття на місце;

Уповноважена особа (УО) - працівник бійні, уповноважені особи підприємств, аудиторів.

3. Законодавство.

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»;

Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.03.2018 № 141 «Про затвердження Порядку надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності»;

Наказ Державного комітету ветеринарної медицини України від 26 листопада 2010 року № 524 «Про затвердження Норм часу і чисельності працівників державних установ ветеринарної медицини», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.04.2011 за № 442/19180 (далі - Наказ про норми часу);

Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 07 червня 2002 року № 28 «Про затвердження Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 червня 2002 року за № 524/6812;

Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 14 січня 2004 року № 4 «Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для боень, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 січня 2004 року за N 121/8720;

4. Організація державного контролю

Для проведення лабораторних досліджень (випробуванням) харчових продуктів тваринного походження за показниками, відповідно до плану державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та інших забруднювачів, оператор ринку направляє зразки, відібрані офіційним лікарем, або за його присутності, що підлягають дослідженню, у уповноважену акредитовану лабораторію, де такі дослідження, відповідно галузі акредитації, проводяться за рахунок державного бюджету.

За ініціативою оператора ринку можуть відбиратися зразки для лабораторного дослідження з метою підтвердження/спростування наявності забруднювачів на різних стадіях виробництва.

5. Здійснення діяльності уповноваженими від оператора ринку особами

Виробничий внутрішній контроль за діяльністю операторів ринку щодо вирощування, забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації харчових продуктів продукції тваринного походження, у тому числі неперероблених харчових продуктів, харчових продуктів здійснюють уповноважені особи. За обґрунтованої підозри (наявності підстав, згідно Закону України про Державний контроль), контроль дотримання галузевих правил може здійснювати державний інспектор.

На фермах по утриманню птиці:

Уповноважені особи (УО) із періодичністю не рідше 1 разу на місяць із дотриманням правила неочікуваності, вибірково (рентдомно не менш ніж із двох пташників на площадці) здійснює контроль відповідно переліку контрольних точок та показників зазначених у Додатку 1 цієї СОП, та заповнює відповідний чек-лист. Щодо отриманих результатів повідомляє союз птахівників України.

На Забійному та переробному підприємстві:

Уповноважені особи не рідше одного разу на тиждень здійснює заходи контролю відповідно переліку контрольних точок та показників зазначених у Додатку 2 цієї СОП та заповнює відповідний чек-лист. При виявленні невідповідностей повідомляє про це союз птахівників України.

Контроль у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів здійснюють також спеціалісти ветеринарної медицини оператора ринку під безпосереднім керівництвом ДІ (ОВЛ).

Територіальний орган КО проводить перевірки відповідно до законодавства.

Аудитори Союзу птахівників України та уповноважені від його імені особи, в т.ч. аудитори третьої сторони (незалежних органів із сертифікації) проводять заходи встановлення відповідності критеріям та вимогам даної СОП із періодичністю не менше 1 разу на 6 місяців. У випадку обґрунтованих підстав, або звернень щодо збільшення частоти даних заходів підтвердження відповідності може бути ініційовано СПУ, в будь-який час.

6. Права та обов'язки аудиторів Союзу птахівників України та уповноважених від його імені осіб, в т.ч. аудиторів третьої сторони (незалежних органів із сертифікації).

Під час здійснення заходів перевірки відповідності вимогам даної СОП аудитори СПУ та уповноважені СПУ аудитори третьої сторони (далі - Аудитори) зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законів України та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин;

2) об'єктивно та неупереджено здійснювати заходи визначення відповідності критеріям та вичерпному переліку питань у межах сфери, визначеної та передбаченої даною СОП;

3) дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах з операторами ринку, утримуватися від необґрунтованих висновків щодо відповідності діяльності операторів ринку вимогам законодавства, а також від неправомірного та необґрунтованого звинувачення операторів ринку;

4) не розголошувати інформацію з обмеженим доступом, одержану під час здійснення заходів визначення відповідності, крім випадків, передбачених законом;

5) пред'являти документи, що посвідчують особу аудитора СПУ, або уповноваженої, незалежної аудиторської компанії, які підтверджують його повноваження на здійснення заходів визначення відповідності критеріям та вимогам даної СОП, а також оформляти і надавати висновки пов'язані із здійсненням даних заходів.

Під час здійснення заходів визначення відповідності критеріям та вичерпному переліку питань Аудитори мають право:

1) безперешкодного доступу до потужностей під час їх роботи, які добровільно зробили запит на встановлення відповідності даний СОП;

2) здійснювати перевірку відповідності даний СОП потужностей, випробувальних лабораторій, що розміщуються на потужностях і пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів та/або кормів в рамках критеріїв та вимог даної СОП;

3) за обґрунтованої необхідності, здійснювати відбір зразків з метою перевірки відповідності критеріям та вимогам даної СОП;

4) проводити аудит постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, за умови наявності відповідної підготовки;

5) перевіряти документи щодо дотримання операторами ринку вимог даної СОП і отримувати їх копії;

6) здійснювати інтерпретацію результатів лабораторних досліджень (випробувань) зразків;

7) надавати висновки та рекомендації щодо усунення невідповідностей даної СОП;

8) збирати докази, що підтверджують невідповідності критеріям та вимогам даної СОП, розроблених заходів та дій операторами ринку, у тому числі здійснювати відбір зразків;

9) здійснювати позапланові заходи встановлення відповідності потужностей з метою перевірки виконання операторами ринку рекомендацій, та рішень, прийнятих за результатами здійснення попередніх заходів;

10) повідомляти про встановлені порушення, в т.ч. критичні, уповноважених осіб СПУ, ініціювати процедуру призупинення статусу відповідності даній СОП;

11) повідомляти про встановлені порушення, які можуть становити загрозу життю, або здоров'ю громадян, територіальний, або центральний офіс КО.

7. Планування заходів моніторингу відповідно добровільних вимог вирощування птиці без застосування антимікробних засобів.

План моніторингових досліджень розробляється оператором ринку відповідно форми, що додається (Додаток 3), доводиться до відома територіального органу Компетентного органу. У випадку надання рекомендацій та зауважень до плану, оператор ринку має врахувати запропоновані зміни.

У випадку наявних заперечень щодо запропонованих в результаті оцінки змін, оператор ринку має право обґрунтувати свою думку, якщо вона не суперечить принципам та мінімальним добровільним вимогам до птахогосподарств із технологією вирощування птиці та отримання продукції птахівництва без використання антимікробних засобів та/або без залишків антимікробних засобів.

План моніторингових досліджень повинен враховувати контроль загальної токсичності, наявність інгібуючих речовин, а у випадку позитивних результатів, - залишків антимікробних препаратів в зразках кормів та кормових сумішей, води (в т.ч. води із систем охолодження на забійних підприємствах), посліду - скринінговими, мікробіологічними, за необхідності підтверджуючими методами. Періодичність відборів зразків та їх дослідження визначає в плані моніторингу оператор ринку, але вона не повинна бути меншою ніж двічі за цикл вирощування птиці (зграї) із єдиним статусом щодо годівлі та утримання (дільниці, площадки із єдиною системою годівлі та водопостачання).

Підприємство та господарства можуть бути включеними до Плану Державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та інших забруднювачів. Державний моніторинг проводиться за планом встановленим компетентним органом за рахунок державного бюджету.

Для проведення підтверджуючих дотримання добровільних галузевих вимог досліджень, використовується будь-яка акредитована НААУ лабораторія, в галузі акредитації якої є дані методи досліджень та лабораторна установа не має ознак конфлікту інтересів із господарством (підприємством) - замовником досліджень. Дослідження проводяться за рахунок оператора ринку.

8. Проведення навчання та здійснення оцінки рівня отриманих знань уповноваженими особами.

Уповноважуються на здійснення контролю дотримання добровільних вимог щодо вирощування птиці без застосування антимікробних засобів особи, які пройшли навчання та склали іспит.

Аудитори СПУ та уповноважені СПУ аудитори третьої сторони перед здійсненням заходів контролю відповідності критеріям та вимогам даної СОП, доводять, що пройшли навчання та успішно підтвердили належний рівень знань щодо галузевих вимог та вимог даної СОП.